

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; leto: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; leto: Din. 100.—

Žalost in veselje svetovne vladavine.

Minuli torek je Jurij V., kralj Velike Britanije in Irske ter cesar Indije, objokovan od neštete množice svojih državljanov ob spremstvu šestih evropskih kraljev ter drugih visokih zastopnikov vseh držav na svetu nastopil svojo zadnjo pot v kapelico sv. Jurija v windsorskem gradu. Tam bo v grobnici svojih prednikov odslej pričakoval zadnjega dne naše zemlje.

Odkritosrčna je na tej izgubi žalost stotin milijonov ljudi, ki prebivajo po vseh delih in pod vsemi podnebjem kot državljanji imperija, ki ga je petina vsega sveta. Z njimi vred sočustvuje s kraljevsko angleško družino ves ostali svet, ker je s pokojnim angleškim vladarjem izgubil vzornega boritelja za svetovni mir.

Nad 25 let je kralj Jurij vladal ogromnemu imperiju. Njegovi narodi so ga oboževali in mu nadel naslov „dobrega moža“ ter tako izražali svoje spoštovanje pred najodličnejšim sinom svoje države. Pokojni vladar je živel čisto družinsko življenje. V svoji družini se v ničemer ni razlikoval od drugih dobrih očetov, s strogo ljubeznijo je vzgajal svoje štiri sinove in hčerko, vzajemno s svojo ženo kraljico je s skrbjo vzornega gospodarja vodil svoje gospodarstvo. Četudi pripadnik anglikanske cerkve je gojil globoko spoštovanje za katoliško Cerkev. Morda najznačilnejša poteza njegovega značaja je bila njegova želja po miru. Znano je, da se je leta 1914, ko je grozil izbruh svetovne vojne, z vsemi silami boril za mir. Ko je usodnega dne v avgustu tedanjega ministra Lloyd George obiskal svojega vladarja in mu naslikal naraščajočo napetost med državami in bližajočo se svetovno katastrofo, je kralj svojega ministra rotil in prosil, naj stori vse, kar je mogoče, da odvrne strahote vojne od Anglije. Pripovedujejo, da je bil kralj tudi v sedanjem italijansko- abesinskem sporu vnet pristav čimprejšnje ukinitve sovražnosti. Baje do znanega angleškega koraka v Parizu ni prišlo brez kraljevega vpliva. A kot je šla usoda pred dvajsetimi leti preko kraljeve volje, je šla tudi v novembru minulega leta. Še eno bistveno potezo na značaju rajnega vladarja omenjajo: vsakdar je bil vnet za ljudsko voljo, izraženo v državni ustavi. Ko je pred 13 leti delavska stranka v Angliji postala najmočnejša, so listi in za njimi meščanski krogi rotili kralja, naj nikdar ne poveri vlade tolpi revolucionarcev. Kralj pa je videl v volilnem izidu glas naroda in je brez vsega oklevanja izročil vladno delovski stranki. Pravičen je bil pri urejevanju svoje velike države. Pod njim si je Irska priborila neodvisnost, pod njegovim vladarstvom je dobila Indija prvo svojo ustavo, pod njim so postali samostojnejši angleški dominijoni. Bil je kralj resnično kraljevskega značaja.

Medtem ko je mrtvi kralj ležal na preprostem odru, je zasedel izpraznjeni kraljevski prestol dosedanji prestolonaslednik princ Waleski kot kralj Edvard VIII. po starodavnem običaju in obredu. V spremstvu 12 heroldov je dvorni glasnik ob grobni tišini večtisočglave množice prečital proglas, ki daje narodu na znanje nastop novega kralja. Nato je med grmenjem topov in zvonjenjem zvonov krenilo 12 plemičev v notranjo mesto Londona in izklicalo vladarja-naslednika. Ko se je mestu približal še spreved s kraljem samim, ki je sedel v starinski državni kočiji, ga je po starem obredu ustavlil londonski župan z zastopniki meščanstva ter zastavil vprašanje, kdo prihaja. „Edvard VIII., po milosti boljši kralj Anglije...“ se je glasil odgovor. Pred mestno hišo je nato župan v imenu prebivalstva vzel na znanje, da je novi kralj zasedel prestol.

Novi angleški kralj je star 41 let in je najstarejši sin umrlega vladarja. Kot njegov oče je tudi on vzgojen po strogo demokratičnih načelih. Med svetovno vojno je služil nekaj časa v aktivni vojaški službi. Nato je prepotoval vse dele angleškega imperija, bil je v Kanadi in Združenih državah, v Avstraliji in Novi Zelandiji, v Indiji, na Japonskem, v Afriki in v južni Ameriki. Upravičeno torej slovi, da je videl med zemljani morda največji kos sveta. Mladi kralj je nadalje znan kot iskren prijatelj revnega ljudstva in to stavlja nanj velike nade. Ni slučaj, da ga je med prvimi pozdravil vodja angleške delavske stranke ter mu podal izjavo, v kateri je naglasil zasluge pokojnega vladarja za ustavo in demokracijo in povda-

ril lojasnost svoje stranke njegovemu nasledniku. Kralj Edvard je neozojen in je izjavil, da želi od svojega naroda razumevanje in upoštevanje svoje želje, da se ne poroči. V svojem prvem proglasu na državljane je obljubil, da bo zvesto sledil izročilom svojega očeta in se ves čas svojega življenja trudil za srečo in blaginjo vseh razredov svojih državljanov.

Šola kraljev je težka šola, še posebno težka pa je šola angleških kraljev. Svet gre v veliko borbo, ki bo odločila tudi bodočo usodo svetovne Britanije. Želja miru, pravijo, je želja kraljev. Da bi ne ostala neizpolnjena mlademu vladarju na prestolu največje in najmočnejše države na svetu!

Abesinski voz se začenja razpletati.

Japonsko prodiranje na azijsko celino, smrt angleškega kralja Jurija, potovanje avstrijskega kanclerja v Prago in še drugi manjši dogodki so obrnili mednarodno pozornost od Abesinije. Odmor so Italijani spretno izrabili i na frontah i med evropskimi diplomati.

Poročila z abesinskih front. Izgleda, da se vojna na abesinskih tleh bliža svojemu vrhuncu. Poročevalni uradi javljajo o neprestanih večjih in manjših spopadih sovražnih si čet, ki se napadajo z izredno srditostjo. Na južni fronti zmagujejo Italijani. V desetdnevni bitki se je generalu Grazianiju posrečilo vreči čete rasa Deste za 300 km v notranjost dežele. Večji italijanski oddelek se bliža glavnemu mestu južne abesinske province Harrarju, ostale čete prodirajo še bolj na jugu v osrečje Abesinije ter se nahajajo komaj še 220 km od glavnega mesta Abesinije Addis Abebe. Vznemirjen po hudem porazu je izdal abesinski negus oster poziv na svoje vojake: Hočemo odslej voditi neizprosno boj proti Italijanom. Ne bomo iskali ujetnikov, samo vojsko hočemo. Kdor ne ubije vsaj enega sovražnika, ubija prijatelja. — Na severni fronti so Abesinci še naprej v napadu. Zasedli so važne postojanke mesta Makale in izvojevali srdito bitko, v katerih je padlo na obeh straneh več tisoč vojakov in so Abesinci zaplenili 12 topov in nad sto strojníc.

Italijani v domovini strastno zasledujejo razvoj dogodkov na abesinskih bojiščih in se nadvse veselijo italijanske zmage na jugu. Gospo-

darske posledice vojne se čutijo seve po vsej državi. V nedeljo 26. t. m. so v vseh italijanskih cerkvah molili za kmalošnji mir.

Italijanska diplomacija, ki slovi kot zelo spretna in okretna, je medtem napela vse sile, da si zagotovi na mednarodnem evropskem odru častno zmago. Da se izogne še vedno grozeči prepovedi uvoza petroleja v Italijo, na vse načine vpliva na Ameriko, Kanado in maloazijske države, da petrolejskih pošiljatev ne ustavijo. Astočasno dela v Zvezi narodov, v Londonu in Parizu na čimprejšnji sporazum z velesilami. Reči se mora, da se je Italijanom potom spretnih prigovarjanj posrečilo pripraviti tla za bodoča mirovna pogajanja. V dobro je prišel Italiji razvoj v srednji Evropi, kjer se pojavljajo prvi znaki zblizanja med državami italijanskega bloka (Avstrijo, Madžarsko) in Malo antanto (Čehoslovaško, Jugoslavijo, Rumunijo). Anglijo skrbi naraščajoča napetost na Daljnem vzhodu in zato baje ni več nenaklonjena mirni ureditvi abesinskega spora.

Edina vsaj delno neugodna točka za Italijo je notranji razvoj v Franciji. Laval, vneti posrednik med Italijo in Anglijo, je padel. Nasleduje ga radikal Sarraut, v katerega vladi sedi pet socialistov. Najznačilnejša oseba nove vlade je voditelj socialistov Boncour, ki je neprijatelj vsakega zblizanja z Nemčijo in le malo navdušen za italijanski fašizem. V Angliji so veseli novega zunanega ministra Flandina, ker je očiten njihov prijatelj. Sicer pa je neverjetno, da bi nova vlada zapustila srečno nalogo posredovanja v abesinskem sporu, ki jo je tako srečno začel reševati Laval.

Dr. Hodža, min. predsednik Čehoslovaške je minuli teden podal daljšo izjavo o zunanje-političnih problemih: O obisku kanclerja Schuschnigga pravi, da je bil izraz želje obeh sosednih držav, da čimprej pride do bližjega sodelovanja na gospodarskem in političnem polju. Pri tem obisku je bilo ugotovljeno, da se ovire iskrenega prijateljstva dajo odpraviti. „Ne smemo razburjati Berlina“ je ministerski predsednik nadaljeval. „Najnujnejše je gospodarsko in politično zblizanje med državami Male zveze in rimskega sporazuma. Tako bo Srednja Evropa zamogla napram Berlinu nastopiti kot enota. Mala zveza je za sodelovanje z italijanskim blokom, sodelovanje pa v veliki meri zavisi od zadržanja Madžarov.“

Narodni socializem in manjšine. Narodnostno pravičnost hitlerjancev je zgolj na papirju. Čim so prišli na vladno, so prepovedali časopisje lužičkih Srbov. Nedavno pa je izšel nov ukaz, ki priključuje vsa društva lužičkih Srbov narodno-socialistični organizaciji ter takozvani Hitlerjevi

mladini. Odslej se smejo imenovati Srbi samo še „Wendisch sprechende Deutsche“, njihove pesmi in običaji pa veljajo kot „wendisch Volksgut“. Tej kratkovidnosti iz Berlina se je čuditi. S tem je postala dozdevna pravica narodnih socialistov napram drugorodcem samo še prazna bajka.

Nemirni Gdansk. Pomorsko mesto Gdansk (Danzig) je svobodno mesto in stoji pod nadzorstvom Zveze narodov. Večina njegovega prebivalstva pa se je očitno navzela hitlerjanskega duha, ker dela komisariju Zveze narodov neprestane težkoče. Gre ji koncem konca za priključitev Gdanskega k Nemčiji. To seve nikakor ni povšeči Ženevi, še manj pa obmejni Poljski. Na zadnjem zasedanju Zveze narodov je Anglež Eden dal Gdancem oster ukor, ki pa gdanskih težničev seve ne bo spravil s sveta.

Sovjeti praznujejo „zmago“. Stalin je dal za letos parolo „Za udobno in veselo življenje“. Ne mine dan, da ne bi listi, knjige ali slike napove-

dale pričetek zlatega socialističnega veka. Sedaj prirejajo šumeča slavlja in velika zborovanja, drugič velike športne prireditve ali vojaške igre, spet drugič svetovne kongrese železničarjev, delavcev, vodij traktorjev i. dr. Nove železnice gradijo, prekope kopljejo, iz zemlje trgajo rudo in premog, Moskva se diči s krasnimi palačami, vrtovi in parki. Zunanja slika Rusije tako razodeva uspeh, napredek, življenje. In za kulisami? Življenje ljudstva se je trikratno podražilo v primeri s časi pred revolucijo, delavske plače znašajo samo dve petini nekdanjih plač, kljub navidezno bogatim žetvam raste v mnogih predelih Rusije pomanjkanje žita in živeža.

Objestni Japonci so predložili Kitajcem tri točke v izpolnitev: Kitajska prizna Mondžurijo in tvori z njo vred pod japonskim vodstvom skupen blok, katerega naloga bo, da odvrne sovjetsko nevarnost. Glede oborožitve na morju stojijo Japonci na stališču, da ne smejo zaostajati ne za Anglijo in ne za Ameriko. Tako so pripravljene živeti v miru z vzhodom in zahodom in svoja prijateljstva do Amerike in Anglije še poglobiti.

Povejte jim!

Rojakom naj pišemo, ki se do danes niso mogli docela otresti predsodkov stare dobe. Dobe, ko so govorili neprijatelji našega naroda, naj zaničujemo našo besedo, domačo vero in domače življenje, da bomo dobro služili svoji domovini in ostajali v dobrem prijateljstvu z nemškimi rodovi. Pišemo jim danes našo besedo in koder je še ne slišijo, jim jo povejte vi! Zato jo pišemo, ker spet hodijo po naših vaseh in dolinah agenti zlobne misli in hočejo širiti razdor, sovraštvo in zaničevanje.

Cerkev kliče v tej težki dobi preizkušnje k življenjski zbranosti, h poglobitvi verskega življenja. Dobra mati hoče dobro svojim otrokom in jih zato vabi k sebi z glasnim klicem. Stoletja je Cerkev vzgajala naš rod na koroški zemlji. Ob bori grudi in težkem delu bi bil že davno izgospodaril, da ne bi bil v cerkvenih klopi hodil v najboljše življensko šolo. V šolo, ki je učila in uči največji gospodarski vrlini: vestnost in žrtev. Stoletja je bila dobra učiteljica, ko je v domači besedi delila svojim otrokom življensko modrost. Danes pa bi tuji agenti želeli, naj se opusti v naših cerkvah domači jezik in ga nadomesti tuji. Malo razsodnim izmed nas govorijo o potrebi nemščine v bogoslužju naših fara, pri tem pa prezejo našete dokaze, da se z odpravo slovenskega jezika v cerkvah prazni božji hrami in hira ljudska vernost. V slepi strasti hočejo tako iz nas

ustvariti najprej duševne in nato gospodarske proletarce. Povejte svojim rojakom, da bi tako izgubili zadnjo oporo v težki gospodarski borbi, najizdatnejšo v vsem dosedanem času!

Država kliče k delu za obnovo javnih prilik. Novih, boljših državljanov hoče, ki ne bodo svoje osebne koristi predpostavljali obči blaginji. Kanceler in jegovi vedo, da gradijo iz globin verne ljudske duše in zato govorijo o krščanskem značaju nove države. Zato naglašajo tudi spoštovanje naravne pravice, tudi naše, da nam ne bodo jemali našega narodnega značaja, marveč ga gojili v naših šolah in nas podpirali v našem stremjenju za ohranitvijo slovenske samobiti. Dobro vedo voditelji naše države, da nezvestobi do naroda nujno mora slediti nezvestoba državi. Kot v zasmeh težki borbi naše države pa se čuje med nami vedno spet klic po nadaljnem raznarodovanju naših slovenskih vrst. Slabo spoštujejo mnogi svojo državo, če očitno prezirajo njene smernice. Dober državljan ljubi svoj narod! Povejte zato rojakom, naj nikjer ne nasedajo zlobni igri brezvestnežev, ki se pri svojem raznarodovanju ne igrajo samo z usodo našega naroda, marveč tudi z usodo svoje države!

Naša koroška domovina! Krasota, razlita na našo zemljo, v našo mehko besedo in pestro nošo, v toplo melodijo in staro šegol! Premnoge bode ta krasota v oči. Ne ljubijo je in jo zato skušajo izročiti tujim ljudem. Ali niste čuli glasnega krika naše lepe domovine, ko je letos v tolikih naših šolah med slovenskimi otroci božičevala tuja Súdmarka in kupovala duše naših malih, ko se je v podjunske Kazaze ugnezdila celo že prostozidarska organizacija rotarijcev, ko so v dravskem Bilčovsu nemški visokošolci slavili domovino s prezirom njenega slovenskega značaja! Ali nam ni dovolj, da se morajo sedaj mučiti z našo zemljo ljudje, katere je povabila v naše kraje z daljnega severa organizacija, ki hoče celo s vsajim naslovom „služiti“ domovini? O bratoljubju govorijo, ljubezen do domovine razkazujejo, prezirajo pa njeno besedo in melodijo, njeno zgodovino in njen značaj. Pvejte bratom, naj v dobri ljubezni in zvestobi služijo naši lepi domovini!

Naše domačije kličejo! Gospodarska stiska bota ob nje, beda sili v nje. Rešujemo jih ob vzajemni ljubezni in medsebojnem spoštovanju in še ob spoštovanju tisočletnega njihovega izročila! Odklanjamo ozkosrčnost in kratkovidnost neprijateljev, zavračamo razdore in sovraštva! Da tako v naših družinah spet zaživi stara vera, da bo zamogla rasti nova država v vseh naših vaseh in da se v naši deželici končno naselita mir in ljubezen. Vi, prijatelji, povejte to našo prošnjo povsod, koder je sicer ne slišijo!

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(66. nadaljevanje.)

Ob koncu hodnika mu je prišel nenadoma naproti Peter. Vendelin se je domislil sličnega srečanja v preteklih dneh. Tedaj se je razsrdil Peter, ko ga je videl postajati na hodniku in je zakričal sirovo: „Kaj postopaš tod s tako lokavimi in hudobnimi očmi? Hočeš krasti, kaj?“ Naravnost v lice se je zasmel tedaj razljučenemu gospodarju Trate. An tako zaničljiv je moral biti ta smeh, in tako strašno sovražno so morale gledati oči, da je stopil Peter za korak nazaj... „Kaj naj ukradem? Ali te plesnive stene? Vse drugo si ukradel že ti! Prokletstvo na te, grobar domačije!“ — Od tedaj ga ni nadlegoval Peter nikoli več, on pa se ni brigal za brata.

A danes je pomeril Peter zlovoljno brata. Videl ga je lepo oblečenega, skrbno obritega; in to je razvnelo v njem zavist in srd.

„Ali se nisi še obesil, vagabund? Potok je na mestih tudi globok dovolj!“

A kako se je zavzel Peter, ko ga je pogledal Vendelin brez mrznje in brez sovraštva v očeh in mu je ponudil roko in ga je zaprosil:

„Odpusti, brat. Grešil sem tudi nad teboj. V temi sem blodil in v grehu, ker nisem poznal ljubezni. Zdaj jo poznam. Zato te prosim: odpusti!“

Kakor še brž vse življenje ne, se je čudil Peter. V prvi osuplosti je dal roko in jo je pustil kratko v Vendelinovi; a hipoma jo je odtegnil, se je obrnil in je odšel naglo.

„Ne pozna še ljubezni!“

Poiškal je očeta. Našel ga je v sobi, dremajočega v starem, obrabljenem naslonjaču.

„Odpustite, oče. Hudo sem se pregrešil tudi nad vami. Ker nič ljubezni ni bilo v srcu; in kjer ni ljubezni, je srd, in je greh in smrt.“

Starec ga je gledal izpočetka z zaspanimi očmi, ki pa so se širile in so se čudile bolj in bolj.

„Kaj je s teboj, Vendelin? Novo si oblečen, gosposki. In tako čudno govoriš.“

„Po slovo sem prišel, oče. Odhajam v službo.“

Starcu so drhte ustnice, a ni našel besede, da odgovori, da mu zaželi srečo na pot.

„In zato vas prosim za slovo: odpustite, oče! Odhajam, a ni mi težko srce: polno je ljubezni. Iz ljubezni pa še umreti ni težko, oče. A hudo je umiranje brez ljubezni.“

Nežne so bile besede; a stari mož je razumeval jasno, ker je govorila isto vest že nešteto krat: težka bo njegova smrt, ker mu ne bo stal nihče v ljubezni ob mrliški postelji. Nikdar in nikjer ni sejal ljubezni — kako naj žanje?

Predno je odgovoril, se je sklonil sin, je poljubil očetu roko in je odšel naglo iz sobe.

Tako se je poslovil od doma Vendelin, v življenje vstajajoči.

***

„Vzrastejo in izletijo. In vedi Bog, kam jih ponese usoda.“

Vsa ta leta se ni umirilo srce vdovino. Videla je deco ob sebi, pred seboj in pred njimi pa je videla cesto. Odidejo nekega dne po nji v tujino, in vedi Bog v nebesih, kam in kod gre potem njih pot... Vedna skrb je bila v srcu, v mislih pogosta molitev.

„Varuj jih Ti, o Bog! — Držati jih ne morem;

DOMAČE NOVICE

Inštalacija novega g. župnika. (Greb. Klošter.) Dne 30. p. m. smo sprejemali novega našega dušnega pastirja č. Edvarda Thurnerja. Na predvečer so oznanjali topiči slovesni dan inštalacije. Trinajst duhovnikov je dospelo k nam, med njimi č. dekan Millela in mil. prošta Benetek in Truppe. Iz župnišča smo spremljali č. Thurnerja pred cerkev, kjer so jim deklamirale pod slovolokom belo oblečene deklice. V ovenčani cerkvi se je nato vršil slovesni obred ustoličenja. Škoda, da je bila ob tej priliki v naši starodavni slovenski cerkvi ena sama slovenska pridiga, nakar je sledila slovesna sv. maša, pri kateri je pel naš cerkveni zbor krasno latinsko mašo. Po maši smo z novim župnikom molili na pokopališču za naše rajne. Dni navrh smo pozdravili č. g. župnika tudi izven cerkve v naši društveni dvorani. Najprej je pred narobito polno dvorano zapel naš zbor, nakar sta sledila dva pozdravna govora s toplo zahvalo g. župniku, ki so se, četudi Nemeč, lepo naučili naše materne besede in jo spoštujejo. Sledeči burki sta izvabili veselje prisotnih, nato so zaključili g. župnik z lepim nagovorom. „Ostanite dolgo med nami!“, je tudi danes naša želja.

Naša šola. (Dobrla ves.) Pravičeno se pritožujemo nad krivično šolo, ki nam odtuje naše male. Z žalostjo pa moramo opazovati, da naše tožbe ne zaležejo. Na naši šoli je slovenščina prost predmet, ki se poučuje v popoldanskih urah. Otroci so izmučeni in zato brez pravega interesa za pouk. Krivi pa so tudi stariši, ne samo šolska oblast, da ne pridemo naprej pri naših šolskih pravicah. Marsikdo v svoji brezbriznosti pravi: slovensko moji otroci itak znajo. So med nami celo slovenski stariši, ki svoje otroke oprostijo od neobveznega slovenskega pouka. Stariši! Ali veste, da ste tudi vi odgovorni za vzgojo svojih otrok? Ali veste, da mora otrok, ki ne pozna dobro in temeljito svojega maternega jezika, duševno zaostajati in ostajati neizobražen? Ali hočete, da bodo tudi naši otroci samo hlapiči, delavci, postrežki, služkinje in kuharice? Vera naša je luč, materni jezik je ključ do zdrave izobrazbe, pravi naš veliki škof Slomšek! Šele tedaj se bomo gospodarsko in socialno dvignili na višjo stopnjo, ko bomo tudi mi vsi dobro vedeli ceniti izobrazbo v materinščini, ki edina je dobra posoda zdravega duha za zdravo življenje doma in v tujini!

Tiskarski škrat jo poreden možiček. Samo eno, dve črki prevrne, pa ima beseda ali stavek povsem drugo vsebino. V zadnji številki popravite v članku „Za enotnost in solidnost države“ stavek: Avtoritarnost ne sme biti zloraba, marveč le omejitve svobode, v kolikor to tirja državna blaginja (ne „blagajna“!).

razkropijo se, če ne prej, ob moji smrti... Varuj in vodi jih Ti, o Bog...“

Najstarejša je šla v službo kmalu po smrti očeta. A njena sreča: ni pozabila matere! Zato je hodila ravno in pošteno pot. Ker ljubezen varuje greha.

Težava, hujša nego z Rudolfom, drugorojenim, je bila z Gabrielom, nemirnežem, sanjarjem. In res, izletel je prvi za sestro.

„Saj vidite, fant ni za ta ozki kos zemlje“ — je govoril o njem župnik čestokrat materi.

Mati se je vznemirjala. Ker videla je pač sama, kako postaja sinček pogostokrat na cesti, ob ovinku pod vasjo, in strmi v daljavo. Vedela je: že ga kliče tujina.

„Mama, Nande je šel že davno. Ali se ne vrne več?“

„Ne vem.“

„Ne vem.“

„A kaj dela po svetu, mama?“

„Kaj vem jaz! Uči se ali kaj.“

„In postane imeniten gospod?“

Zamislil se je. Zasanjarile so mlade oči in so zahrepenele.

In srce je zahrepenelo v polzavednem, nezavednem in nejasnem nemiru. Bilo mu je včasih, da se zaduši v tesni dolini, v ječi, ki ji je zazidan izhod. V takih hipih je šel na hrib, na onega pod vasjo, ki zavije cesta za njega. Na vrhu je stal, visoko, ravno kakor majhno drevo, in je zakrival vči, ker ga je ščemelo in slepilo solnce, sijoče ravnostno in vroče semkaj iz sveta, iz tujine. Zgledal se je na cesto. Korak za korakom je šlo po nji oko, kakor daleč jo je videlo pred seboj... Drhtelo je mlado srce, z nemirom in nemiru posvečeno, in duša je vprašala venomer:

Bilčovs. (Shod Kmečke zveze.) Kljub slabim potom se je zbralo pri Miklavžu ljudi, da sta bili dvorana in gostilniška soba polni. Kar videlo se je, kako so veseli, če pride kot govornik domač človek in znanec iz prejšnje dobe, o katerem vedo, da jih razume in z njimi čuti. Po pozdravu in zahvali za veliko udeležbo predpredsednika Kmečke zveze govori g. Fera o koristi sila za ohranjenost zelene krme: Pokladanje zelene krme pozimi poveča dohodke pri mleku in mlečnih izdelkih. Sledil je živahen razgovor o novi uredbi z mlekom, ob katerem je obveljalo mnenje, da bi bile zdrave razmere, če bi v okolici mest kmetije oddajali mleko neposredno konzumentom, oddaljenejši pa potom zadrug brez zavilih paragrafov. Sledil je govor čl. Starca o prvi stanovski ureditvi gospodarstva po polomu rimskega kapitalizma, o prehodu iz te ureditve k modernemu kapitalizmu. Izhod iz te težke krize je spet pri stanovski uredbi gospodarstva in sredi tega dela je naša država. Prehod ustvarja ponekod težave, vendar temu nikakor ni kriva zamisel stanovske države. Gospodarji naj v času prehoda ne izgubijo glav. Že težje čase so naši predniki prestali, ohranili so svoje kmetije družinam in zato naj tudi sedanjim gospodarjem ob vsej stiski ne upade pogum. Izvajanja so napravila globok utis in splošno zadovoljni so se kmetije razšli.

Borovlje. (Občinska seja dne 17. januarja 1936.) Uvodoma se župan spominja umrlega odbornika rajnega Franca Sodja, ki je sodeloval več let v občinskem odboru. — Gospodarstvo v preteklem letu se je toliko izboljšalo, da dolguje občina samo še hipotečni banki in Zentralsparkassi na Dunaju, vsi manjši dolgovci so odplačani. Za zimsko od pomoč najrevnejšim je tokrat precej manj denarja na razpolago kot lani. — Sedanja Dollfusgasse, to je cesta, ki vodi mimo meščanske šole, se bo podaljšala do Jaritzveve žage in se s tem izpolni splošna želja. Stara pot mimo Rotterjevega vrta se opusti in odstopi Janežiču. Uredila se bo letos tudi še cesta mimo Winklerja in Urbasa. — Sprejmejo se nekatere osebe v občinsko pristojnost, Ankele se odkloni. — Renko Tonetu se soglasno izreče privolitev za sprejem v občino, da more optirati. — Gostilniška koncesija Urški Kučnik, p. d. Ferjančik na Bajtišah, se ne priporoča. — Prošnja Hansa Lakounig, da bi občina odstopila njemu koncesijo pogrebnega zavoda „Heimkehr“, se odkloni. — Šolsko poslopje v Podljubelju se namerava preurediti v ubožno hišo namesto Boštove. Südmarka se pritožuje, da je podarila oz. prispevala k tej stavbi leta 1910 5500 kron pod pogojem, da bo služila šola nemškemu pouku. Šola se je že pred dvema letoma opustila in postane še bržkone to leto „Altersheim“. — Prispevek za vodovod se doleči kot lani, istotako tudi pasji davek. — Požarna bramba v Kapli prosi podpore 1000 S za nabavo motorne brizgalnice: se dovoli 500 S pod pogojem, da požarna bramba ne bo delala konkurence borovelskemu pogrebniemu zavodu. — Finančni referent g. Kometter poroča o blagajniškem stanju občine. Precejšnji nepredvideni izdatek po novi postavi je močno zadel občinske finance. Na podlagi tega ima občina plačati letno 3000 S Mietzinshilfe za učiteljstvo. — Südmarka in podružnica vojnih pohablencev prosita za brezplačno prepuščitev kinodvorane za eno predstavo. Se dovoli obema, vendar proti običajni odškodnini in ne brezplačno, vendar ne kako nedeljo ali soboto, ker je te dneve kino-predstava. — Končno še pojasnjuje župan, da se železni most pri Bajtiški cesti ni mogel porabiti vsled tehničnih težkoč, porabil pa se bo isti za most pri potoku nad gozdarsko hišo „pri Grudnu“. — Župnijski urad je glede mežnarjevega prispevka vložil proti zadnjemu sklepu občine priziv.

Izpod Vrtače. Nikar ne mislite, da nas je vzela letošnja sredozimska odjuga kakor je vzela sneg. Pa tudi minulega leta mi zadaj za Žingarco nismo prespali. Opravljali smo svoje vsakoletno težko delo na peščenem polju, na strmih senožetih in v starih humperških hostah. Kar nas je drvarjev, smo se borili tudi z brezposelnostjo. Naši kmetije pa trpijo v težkih gospodarskih skrbeh, ker ne les ne živina nimata cene. Z dobro letino nas je Bog vsaj malo potolažil. — Veliko Ožekarjevo domačijo, prvi dom vseh Lausegerjev (Ložekarjev), je gospodinja Franca izročila nečaku Petru in njegovi družini. Naj bi na lepem domu zrastle pošten rod! Ugledni gospodinjini Franci pa želimo prijeten počitek, od hvaležnosti obdan. — Tudi zidarji so bili na delu. Pri Boštu so napravili več sobic za turiste, ki prihajajo poleti in pozimi v

Vrtačo. Naše gospodinjje so jih vesele, ker dobijo vsaj malo drobiža za mleko, jajca in piščeta; je vsaj za kofè, ko možje mislijo le bolj na tobak in žganje. Pa še nova hišica je stopila na Bošteto travo. Vrli oče Boštè in požrtvovalni tovariši so jo pomagali postavljati Joziju Lipeju iz Roža. Sedaj ima družina Lipe svoj prijazen dom — pri Tratniku. — Na Vrtačljju je naše drvarje menda strašilo podnevi in ponoči. Ko so pa še korajžnemu Bukovnikovemu Tomiju lasje stopili naviš, da mu je klobuk zletel z glave, o strahu ni več duha ne sluha. — Sedemkrat so zvonovi zapeli v slovo. Najprej so se poslavljali od Hanza Ambroš in Andrejča Matija, tega mladega, vedno veselega muzikanta. Potem so jemali slovo od Jakoba Ogris, Starinjaka, značajnega moža in skrbnega gospodarja; prav od dela ga je odtrgala neugnana smrt. Starav Pavcova mati so božjo deklo smrt pozdravili kot zaželjeno odrešenico od dolgega trpljenja. V celovško bolnico je šel umirat pridni mizar Urbančkov Joza; tudi njemu so zapeli v slovo domači zvonovi, ko smo mu s svojim dušnim pastirjem pripravili domač pogreb. Med otroci je strašila davica. Podlegel ji je le sedemletni Rudi Struger; srečen je, ker mu je Bog dal tako doberkup nebesa. Še predno je zatonilo staro leto, smo se poslovili od Zgornjeorajšnjakove mame, ki so dosegli starost 90 let. Z njimi smo izgubili najstarejšega farmana. Do zadnjega še so prebirali svoje molitvenike, katere so znali že skoroda na pamet. Mati Podnarju, Zg. Oranjšnjaču in Andreju, ki je ostal na laški fronti, so zares zaslužili pohvalo dušnega pastirja. Bili so vzgledna krščanska mati. Vsem našim rajnim sveti mir, dobro pripravljeni so odšli od nas. — Lanski pust je pripeljal pred oltar samo Pavlija Lauseger, mladega posestnika, vedrega muzikanta in pevci v Raškovi, ter Kovačevo Gabrijelo. Morebiti najdeti letos več naslednikov. Ena poroka, sedem smrti, v zibelki pa je zavekalo trinajst otrok. Tako gre življenje v bodočnost tudi za Žingarco, čeprav so težki časi, ker vsi upamo, da bo mladi rod doživel srečnejše dni.

Bilo srečno! (Loče pri Baškem jezeru.) Dne 17. t. m. so združili naš priljubljeni dušni pastir preprost, a vzoren par. Nevesta Rezika Rajhmanova je živela kot vijolica skromno in tiho poleg svoje zlate matere in ji bila opora v starosti. Sedaj se mamica žalosti, ker je njeno hčerko odvedel Američan Tomaž Lass, doma blizu Dunaja, v svojo domovino. Rezika! Srečno pot čez morje in skozi življenje!

Ljudsko gibanje. (Bilčovs.) Kaj nam povedo naše matične knjige koncem leta? Mrtve številke sicer, vendar odločilne za bodočnost naše ožje in širše domovine. Ob njih nas ni strah, ker še hodimo dobro pot mi v Bilčovsu. 27 zibelk je bilo treba, za 20 fantov in 7 deklic. Krst pa 17, za 11 odraščanih in otrok. Najstarejša oseba je dosegla 83 let. Poročenih je bilo doma 5, drugod 3 pari.

Iz velikovške okolice. Tolsti vrh. Dne 8. t. m. smo pokopali posestniku Kučmanu že devetega otroka, njegovo 9letno Micko. Huda preizkušnja leži na njegovem domu. Na lansko cvetno sredo smo izročili zemlji njegovo gospodinjjo in ženo Amalijo v njenih najlepših letih. Dobri mož tudi sedaj ni omagal, četudi so ga poleg smrti obiskale še gospodarske nesreče. Vztrajno drži in bo od svojih silni volji vse prebolel. — Hudi kraji. Pri nas imamo hromo staro, ki nam rada pripoveduje o naši zgodovini. Pripoveduje o Trušnjah, da so nekoč tam bivali vojaki-konjeniki, o čemer priča velika vojašnica in obsežni hlevi. Hodili so v cerkev na Želinje, kjer so jim kurati slovensko pridigovali. Spominja se še na gorske kmetije pri Bukavnarju, Šmirbarju, Lekšu, Jureju, Levteju, Črncu i. dr., koder so nekoč živele številne družine. Danes pa so tam sami lovski revirji. Tudi nižje ležeče kmetije propadajo in ob takem razvoju bo naš hudi kraj kmalu prazen. Krivi so temu gospodarske prilike sploh, krivi pa tudi ljudje, ki pozabljajo staro vero in staro življenje.

Škocijan. „Kärntner Tagblatt“ je nedavno poročal o sijajnem poteku plesa obrtnikov. Vsi veliki plesi se morajo seve vršiti v soboto zvečer, dase drugi dan lahko spočije. Pri tem nam pride na misel beseda župnika Vianeya, da obuboža, kdor ne spoštuje starišev, je neusmiljen do revnih ali skruni Gospodov dan. Ob tolikih sobotnih plesih se ne čudimo, če raste število brezposelnih. Gospoda! Hinter uns ist noch nicht die Sintflut, marveč šele polom! — Sv. Vinko je bil tudi pri nas moker, zato kmečki preroki naznanjajo malo kruha in vina. Ne vem, ali so naši ženini in neveste srečavali sparanih ptičkov. Lani sta

se po glavnem trgu v Škocijanu sprehajala vrana in vrabelj. Rekli so, da bo zaradi tega malo porok. A smo jih imeli 18. Letos smo že pridno v vklicih in če bo kje kakšna gostija, bo camar gotovo zapel tisto staro škocijansko: Je hojset vesela pri tičkah bila, kisela je Špela dobila moža. Ako se uresniči bojazen, da bodo pri Leitgebu radi slabe lesne trgovine in konjunktura ob Svečnici odpustili veliko delavcev, potem bo naša župnija močno trpela. Prvo mrtvaško pesem so naši zvonovi zapeli v Št. Lovrencu Šteflovi materi Mariji Peteln.

V par besedah. K novi ureditvi prometa z mlekom odreja dež, glavar, da spadajo v cono 2 občine Žrelec, Žihpolje, Kotmara ves, Hodiše in Otok. Kmetije teh občin lahko oddajajo mleko neposredno konzumentom, vendar samo polovično količino. Od cene 34 g morajo oddajati vsaj 8 dni po preteku vsakega meseca 7 g mlekarski zadrugi in 3 g v izravnalni fond za mleko. Po vplačilu jim bo zbornica podaljšala kontingentski list za vsak mesec naprej. — Koroški izvozni industrialci so stavili vladi nujne želje za posredovanje, da bi Italija v decembru zapadle račune plačala po tečaju 100 lir enako S 43.50 v roku treh mesecev, račune od 19. dec. naprej pa po vsakokratnem tečaju, avstrijski kreditni zavodi pa dovolili na pošiljatve v Italijo 60% predujma. — Pravni minister odreja, da se zvišajo stroški za preiskovalni zapor na 3, za kazenski zapor na 7 S dnevno. — V Nemčiji izhaja 3142 listov, ki imajo skupno naklado 18 milijonov. Izven Nemčije obstoji še 1700 nemških listov. — Slavnostne igre, ki jih je dežela nameravala prirediti vsako poletje ob Vrškem jezeru za podvigo tujskega prometa, se ne bodo vršile. Zvezni kulturni svet je namreč naslov „slavnostne igre“ pridržal solnograškim prireditvam. — Minulo nedeljo je bila otvorena ojačena radio-oddajna postaja v Lincu. — Dež. zbor je sklican za 28. in 29. t. m. — V Greb. Kloštru sta najemnika klošterske gostilne Anton in Katarina Bierbaumer praznovala zlato poroko. — Posestniku Potočniku v Mokrijah so minule dni neznanci odvedli 700 S vredno kobilu. Par dni pozneje pa se je spet znašla v domačem hlevu. Zvite tiče iščejo.

Prokoppova sreča pri dobitkih. Zadnji glayni dobitek razredne loterije (S 50.000) je bil dne 20. januarja s srečko 32.877 ponovno zadet pri poslovalnici J. Prokopp, baden in Dunaj, VI. 4

NAŠA PROSVETA

Stara izkušnje.

Bilo je sredi svetovne vojne. Med mnogimi drugimi je cesarjev poziv nepričakovano poklical k vojakom tudi postavnega kmeta iz samotne slovenske vasice nad Velikovcem. Ta mož je svojčas hodil doma v dvojezično šolo. Prva leta je imel nekoliko pouka v slovenskem maternem jeziku, toda kar se je naučil, je spet pozabil, predno je izstopil iz šole. Kajti po dveletnem pouku v materinščini je sledil petletni pouk izključno v nemščini. Ko je prišel k vojakom, je žalosten moral ugotoviti, da ni zmožen ne pismene slovenščine in ne pismene nemščine. Govoril je pač svoje narečje, katero pa je težko razumel Slovenec iz Kranjske ali Primorske in še težje seve je razumel njegovo popačeno nemščino velikovške okolice kak Nemeč. Medtem ko so se njegovi tovariši iz Slovenije z lahkoto sporazumeli celo s Čehi in Hrvati in so nemški tovariši na podlagi svojega znanja pismene nemščine medsebojno živeli živahno družabno življenje, je bil naš mož iz Podjune obsojen na samotarjenje. Prej ponosen in korenjaški je naenkrat začutil v sebi neko zagrenjenost nad osamelostjo in zapostavljanjem. Najtežje pa mu je bilo pri srcu, ko je spoznal, da celo v pismih na svojece ne more izraziti točno in pravilno svojih misli.

Ko se je mož vrnil z fronte domov, je vedel govoriti porazno sodbo o šoli, ki poučuje šolsko mladino potom navadne drezure. Kar je zagrešil sam in kar so na njem zagrešili drugi, je popravil na svojih otrocih. Napotil jih je k marljivemu sodelovanju pri domačem izobraževalnem društvu, z njimi danes prebira slovenske knjige in se veseli njihovega nastopa na društvenem odru. Najmlajši njegov sinko je med najvnetejšimi obiskovalci slovenskega jezikovnega tečaja. In če ga vprašate, kako javno šolo si želi za svoje male, vam bo jasno odgovoril: šolo, ki izoblikuje v svojih učencih znanje maternega slovenskega jezika v pisavi in govorici in edini pravi pogoj priučitvi dobre nemščine.

Bilčovs—Sveče. (Obisk „Kočne“.) Dne 12. t. m. so nas obiskali sveški igralci društva „Kočne“ ter uprizorili na našem odru pri Knaberlu v Velinji vesi lepo božično igro „Henrik, gobavi vitez“. Kljub temu, da se je v tukajšnji šoli istočasno vršila božičnica, je bila udeležba zelo dobra. Pa so tudi sveški igralci nadvse lepo nastopili ter uprizorili vse prizore s pravim uživetjem, da je bilo občinstvo ganjeno do solz. Med odmori je sveški moški zbor pel lepe naše pesmi ter žel splošno priznanje za svoj nastop. Cela prireditev je pokazala, da imajo Svečani v svoji „Kočni“ lepo število sposobnih in nadebudnih mladih sil, kateri so jim lahko v ponos in ki obejajo, da bodo zastavo slavne rožanske vesi in župnije, katera nam je dala že toliko vnetih in zavednih Einspielerjev, visoko dvignili.

Št. Jakob v Rožu. V nedeljo 9. februarja priredi društvo „Kot“ ob pol 3. uri pop. v Narodnem domu redni letni občni zbor. Poleg važnega govora običajen spored. Vsi, ki jim je kulturni povdigi naše fare pri srcu, vabljeni!

Šmihel pri Pliberku. Pustno prireditev priredi tukajšnja požarna bramba dne 9. februarja. Ob 3. uri pop. je pri Šerčerju v dvorani pustna šaljivka „Tetka na konju“, nato plesni venček. Prijatelji gasilcev vabljeni.

GOSPODARSKI VESTNIK

Gospod kmetijski minister! (Pismo, ki ga je naslovil tirolski kmetijski vodja Obermoser na kmetijskega ministra.) „Poznamo Vas kot izbornega strokovnjaka in prijatelja kmetov. Vemo, da imate srce in razumevanje za položaj gorskih kmetov. Kot vodja zborničnega oddelka pa knjigovodstvo ste spoznali položaj našega gospodarstva in ste v posebnem spisu že leta 1928 zahtevali: Gorski kmetje Avstrije nujno rabijo hitro pomoč! Od tega časa se je položaj še priostril. Cene so padle, prodaja zastaja. Kmetijski pridelki, ki jih mora gorski kmet kupovati od dolinskih kmetov, kot tudi industrijski izdelki se niso pocenili v meri, v kateri so padle cene njihovih pridelkov. Živina in les, glavna pridelka gorskih kmetij, sta v cenah padla najnižje. Če gorski kmet prodaja, mu od izkupička odračunijo vozarino in transport; če kupuje, mora nositi vsled oddaljenosti svoje kmetije visoke stroške za dostavo. Izgleda, da bi našel dela, ni nobenega. Že leta sem je na mizi gorskih kmetov živinska sol in v kuhinji se mora uporabljati živinska moka. Sladkorja ne morejo kupovati, saharin je predrag. Pregovor pa pravi, da so najubožnejši sinovi najzvestejši državljani. H tem najubožnejšim sinovom spadajo tudi naši gorski kmetje. To so dokazali v vojnem času, ko so bili dobra opora države, to dokazujejo še danes, ko se borijo na svojih posestvih proti nepravilnim narave in skrbno čuvajo svojo zemljo. Velika je stiska v svetu kljub iznajdbi strojev. Treba se je omejiti, treba je štediti. Resnica, vendar je treba predvsem pomagati onim, ki so brez vsake svoje krivde v najhujši borbi za obstoj, in treba je pomoči onim, katerih stiska je največja. Z veseljem smo začuli vašo izjavo, da je treba izravnave, da bosta žalost in veselje enakomerno razdeljeni. Bolj kot kedaj je danes nujna zahteva, ki ste jo v svoji dalekovidnosti stavili že leta 1928: Gorskim kmetom v Avstriji je treba nujne pomoči.“ — Beseda, govorjena tudi našim kmetom iz srca!

Iz gospodarskega življenja. Minister Buresch je nedavno napovedal preosnovo zemljiškega davka. S tem bi bila izpolnjena stara zahteva kmetijstva, ker dosedanji način obdačenja kmetij že davno ne odgovarja več dejanskim razmeram. Treba bo, je dejal minister, ustvariti občinskim in deželnim gospodarstvom širšo podlago, ker je zemljiški davek kot podlaga krivica za kmete. — Izšel je zakon, ki predvideva zvišanje razsodnih sodnijskih stroškov. Vrsta pristojbin bo zvišana, posebno pri kazenskih sodnijah. Uvedena je tudi pristojbina 50 g za vpogled v zemljiško knjigo, trgovinski ali združni register. Pristojbina znaša 50 g. — Ličenčni prispevek, ki ga plačuje kmetijstvo za koruzo i. dr., znaša letno svoto 35 milj. šilingov. Od teh dobi kmetijsko ministerstvo 8, državna blagajna 27 milijonov šil. Tudi živinske in mesne doklade se odslej odračunavajo državni blagajni, le 1/4 milj. šil. ostane za pospeševanje prodaje živine.

Onim, ki hočejo v poletju dati zasebna stanovanja v najem. Dunajska „Horst Werbestelle, Abt. Sommerfrischen- und Fremdenzimmerwerbung, Wien, XIII., Wolkersbergerstrasse 60“, namerava izdati seznam avstrijskih zasebnih poletnih stanovanj, ki se dajo v najem letoviščarjem. Seznam namerava omenjena ustanova razširiti ne samo v tu-, marveč tudi v inozemstvu. Zato poziva interese, naj zahtevajo na njen naslov vprašalne pole, katerih podatki bodo služili za sestavo seznama.

Velikovski trg minulega tedna. Konji 300—400 šil., biki (kg žive teže) 65—75, pitani voli 90—95, krave 60—80, telice 70—75, prašiči 1.70—1.80, plemenski prašiči 1.50—1.70, jajca 20, stare kokoši 3.20—3.60, mlade kokoši 2.50, pšenica (kg) 24—25, proso 28, ječmen 28, koruza 26—27, ajda 23, krompir 10—12 g.

ZANIMIVOSTI

Letalo med zvezdnimi utrinki. Vožnja po zraku je mična, čudovita, pa lahko tudi grozna. Pred dvema leti je vozil aeroplan iz New-Yorka v San Francisco. Potniki so že videli pred seboj pristanišče. Letalo je letelo skozi jasno zvezdnato noč 2500 m visoko. Naenkrat so se začele okrog letala usipati goreče kroglice, zvezdni utrinki, med bliskom in gromom so eksplodirale kot bi streljalo na stotine topov. Letalo je švignilo skozi goreče roje kot blisk in ostalo nepoškodovano. Potniki si še niso opomogli od groze, ko se je tik za letalom razpočil velik meteor, ki je bil mnogo večji od prejšnjih. Njegov sij je razsvetlil vso okolico, letalo je vrglo z velikansko silo naprej in komaj ga je pilot še uravnovesil. Ta prizor v zraku so opazovali tudi z zemlje. Ko je letalo pristalo, so ga potniki blede in prestrašeni zapustili. Letalo je bilo nekoliko poškodovano, kakor da bi ga zadele šrapnelske kroglice.

Davek za pijance. Ameriška država Uruguay je upeljala nov davek, ki je edinstven na svetu. V vseh krajih države je uvedena posebna uradna lista, na kateri so zaznamovane osebe, ki so udane alkoholu. Liste vodijo župani. Davek nikakor ni nizek: znaša 15 odstotkov rednega dohodninskega davka. Država si je hkrati pridržala posebno pravico oksekucije. Število alkoholikov menda odtlej pada.

Umetno sonce v vlakih. Seve je to v Ameriki. Neka železniška družba je dala izdelati več spalnih vozov, v katerih svetijo močne svetilke, da imajo potniki priliko, da se med vožnjo sončijo. Baje se je nova uvedba v vlakih dobro obnesla in prinaša družbi lepe denarje. V Ameriki so namreč železnice v zasebnih rokah in medsebojno tekmujejo za potnike. Ker je tekmovanje z nižjimi cenami postalo nepriljubljeno, gradijo družbe vozove z vsemogočimi udobnostmi, tako s bufeti, plesalnimi dvoranami, s pisalnimi mizami, kinematografi i. dr.

Kjer lovijo slanike. Ribolov je norveškim ribičem, kar je nam žitna letina. Dolge noči se ozirajo ribiči v nebo, kaj bo prineslo v noči, ko pridejo roji drstečih se slanikov. Globoko v morju so nastavljene velike mreže, na površini nad mrežami pa plavajo znamenja, ki napovedujejo prihod ribje trume. Čim se znamenja premaknejo, hitijo ribiči s čolni k mrežam in jih ženejo k obali. Samo nekaj dni v letu je ribolov uspešen in še tedaj je uspeh zavisen od vremena, valov, luniniga svita i. dr. Letošnji ribji lov pa je bil tako obilen, kakoršnega ne pomnijo že desetletja. V izrednih množinah se slaniki kar drli v nastavljene mreže. Dvajsetim tisočim ljudem se s tem zagurajo življenje skozi leto dni, ko se približa nova letina. Poleg ribičev pa živijo od slanikov še trgovci, prekupci in nakladatelji. 15.000 ton sveže nasoljenih rib so letos naložili na parnike in jih poslali po svetu.

Konj umrlega angleškega kralja Jurija ima določeno dosmrtno „pokojnino“. Leta 1919 je namreč v glavnem mestu Irske Dublinu kralju rešil življenje. Kralj je baš sprejemal pozdrav svoje častne straže, ko se splaši konj, na katerem je jahal kraljev telesni gardist, ter se zažene v skupino, v kateri se je nahajal kralj s vojim spremstvom. Kralj se nato umakne na drugo stran ceste, ko hip nato na starem mestu eksplodira pekleski stroj. Odtlej je konj hodil samo na kraljevske svečanosti in s posebnim dekretom mu je določena dosmrtna pokojnina. Konj je danes star že

27 let. Nahajal se je tudi v pogrebem sprevedu pokojnega svojega dobrotnika, kateremu je rešil pred 17 leti življenje. Konja cenijo na 1000 funtov šterlingov, t. j. okoli 30.000 šilingov.

Šolo za drezuro slonov imajo v Gangaji, mestu Belgijskega Konga. Slone lovijo s pomočjo udomačenih v okolici. Drezura traja do enega leta. Slona učijo v šoli nošenja lesa, vožnje in še drugih umetnosti. Ko absolvirajo „pouk“, jih gangajska šola da na prodaj ali v najem. „Slona se oddata v najem. Dorastli živali, odlični za delo in poslušni. Vodnik na razpolago. Cenejši kot voli!“ tako se glasijo oglasi v časopisih Belgijskega Konga. Mlade slone prodajajo za ceno 8000 S, starejše za primerno večjo svoto. V najem dobiš slona za letnih 600 S. Baje se kot delovna moč sijajno izplača in je cenejši od traktorja in vola.

Tvornica brez delavcev se nahaja v ameriškem Milwaukee. Pogled na to tvornico, ki izdeluje avtomobile, vzame človeku sapo. Okoli ogromne dvorane se premika tekoč pas. Ne premika se enakomerno, marveč sunkoma. Vsakih 8 sekund se ustavi za pol minute. V tem času zgrabijo kovinske roke na pasu se nahajajoče avtomobilske dele, jih zbijajo, sestavljajo in uravnavaajo. V vsej tvornici ni videti delavca, le nastavljeni za nadziranje strojev poslujejo. Tvornica napravlja utis nekakega avtomata in je nedvomno čudež moderne tehnike. Ob sodobnih gospodarskih prilikah in ljudeh pa hkrati lahko pomeni strašno prokletstvo.

Dragoceni robci. Nek Francoz z imenom Clichy je nedavno izdal seznam najdragocenejših robcev sveta. Najlepši kosi so glasom seznama v zbirko papeža Pija XI. Zelo drage robce ima angleški prestolonaslednik. Najdragocenejšega pa italijanska kraljica Jelena. Ta robec so tkali trije umetniki celih dvajset let. Tako rahel je njegov šiv, da shranjuje robec v zlati naprstniku podobni škatljici.

Tekoča svila. Japonci izdelujejo že od nekdaj najlepšo in najbolj dragoceno svilo. Kot znano, se prideluje svila s pomočjo malih žuželk, zvanih sviloprejke. Nekemu japonskemu profesorju se je sedaj posrečilo, da je male žuželke prisilil, da ne predejo več mešičkov, marveč izločujejo neko prozorno tekočino — tekočo svilo. Ker bo odslej potrebno mnogo manj dela pri izdelavi svilenih niti, bo cena svili padla za polovico.

Najmanjši avto na svetu je zgradil nek Italijan v Bologni. Voz je visok 75 cm, 1.25 m dolg in 80 cm širok, težak pa 120 kg. Kljub svoji majhni obliki pa ima normalen motor in doseže brzino 60 km na uro. Mehanik je svoj kuriozni voz nazval „topolino“, t. j. miška.

Ovce so rešile pastirje. Španski vojaki so po odkritju južne Amerike prepotovali ogromno ozemlje od vzhoda do zahoda. S seboj so vodili kot živi provijant tudi ovce. Neke noči, ko so spali v svojem taborišču, se priplazi v njihovo bližino skupina divjih Indijancev, meneč jih napasti in pobiti. Ko so ovce opazile plazeče se Indijance, so začele v strahu žalostno meketati. Indijancem so bili ovčji glasovi tuji in so jih smatrali za klice stražnikov ter jo jedro odkurili z glasnim vriščem. Vojaki so se vzbudili ter opazili še zadnje hrbe bežečih sovražnikov.

Ti presneti Amerikanci! Izložbe njujorških trgovin so bile ob božiču kaj zanimive. V njih se je nahajala mala zibelka. Ob zibel je bil pritrjen mikrofoni, ki sproži na otrokov jok majhen električni motor, ki nato začne zibati jokajoče dete dotlej, da se pomiri in spet zaspi. Motor se nato avtomatično spet ustavi. Naše mamice in otročički bi te iznajdbe gotovo ne bili veselili.

Velikansko sveto pismo ima Amerikanec Waynal v mestu Los Angeles. Odprto zavzame prostor dva in pol kv. metrov in ima 8048 strani. Mož si je bil vbil v glavo, da bo knjigo tiskal sam. Nabavil si je velike črke in sam sestavil preprost tiskarski stroj ter knjigo tiskal nad leto dni. Knjiga je skoroda meter debela in tehta 500 kg. Čudaki mož je po svoji neverjetni vztrajnosti zaslovel in pišejo o njem vsi časopisi.

Oh, te ženske! Reza: „Veš kaj, Mojca, da so zvezde odkrili, se mi ne zdi čudno. Čudno pa je, da so izvedeli, kako jim je ime.“

Gospodinja, kmečko dekle ali vdovo brez otrok srednje starosti, ki je vajena vseh kmetijskih in gospodinjstkih del in ima smisel za vzgojo otrok, išče vdovec srednje velike kmetije. Vstop takoj. Plača po dogovoru. Naslov pove uprava lista. 5